

SAARNA 11.8.2013 klo 10 Kallion kirkossa / Teemu Laajasalo

SAARNATEKSTI Luuk. 18: 9-14

Muutamille, jotka olivat varmoja omasta vanhurskaudestaan ja väheksyivät muita, Jeesus esitti tämän kertomuksen: »Kaksi miestä meni temppeliin rukoilemaan. Toinen oli fariseus, toinen publikaani. Fariseus asettui paikalleen seisomaan ja rukoili itsekseen: 'Jumala, minä kiitän sinua, etten ole sellainen kuin muut ihmiset, rosvot, huijarit, huorintekijät tai vaikkapa tuo publikaani. Minä paastoon kahdesti viikossa ja maksan kymmenykset kaikesta, siitäkkin mitä ostan.' Publikaani seiso taempana. Hän ei tohtinut edes kohottaa katsettaan taivasta kohti vaan löi rintaansa ja sanoi: 'Jumala, ole minulle syntiselle armollinen! Minä sanon teille: hän lähti kotiinsa vanhurskaana, tuo toinen ei. Jokainen, joka itsensä korottaa, alennetaan, mutta joka itsensä alentaa, se korotetaan.»

ALOITUS

Seurasin joitakin vuosia sitten muutamia työhaastatteluja. Istuin siis mukana, haastattelupöydän takana sivullisena, tarkkailemassa tilannetta, vähän kuin kärpäsenä katossa. Yksi haastattelu jäi aivan erityisesti mieleen.

Hakija oli erinomainen ammattilainen. Hän oli varma keskustelija ja luetteli sujuvasti mitä kaikkea hän on tehnyt. Hän oli ilmeisen asiantunteva, kokenut ja monissa töissään erittäin onnistunut.

Haastattelu läheni loppuaan ja palkkaaminen vaikutti hyvin todennäköiseltä. Viimeisenä kysymyksenä haastattelija kysyi: ”Jos Sinun pitäisi sanoa kolme ominaisuutta, mihin et ole tyytyväinen itsessäsi niin mitä vastaisit?” Huoneeseen tuli hiljaisuus. Hetken hiljaisuuden jälkeen haastattelija auttoi: ”Eli sano vaan joku huono puoli itsestäsi”? Hiljaisuus.

Hiljaisuuden jälkeen mies vastasi: ”No, kyllä mä välillä olen ihan liian itsekriittinen.”

Kuten arvata saattaa kaveri jäi kaikista ansioistaan huolimatta ilman paikkaa. Ihmiseltä puuttui sekä nöyryys että totuudellisuus, hänellä oli paitsi ylpeä sydän myös harhainen mieli.

Tämän pyhän evankeliumi on kuvaus eräänlaisesta taivaallisesta työhönottohaastattelusta.

Jeesuksen vertauksessa hakijoita on kaksi. Toinen yrittää perustella miksi on hyvä ja toinen yrittää perustella miksi on huono. Ja jälkimmäinen pääsee.

Tämä on evankeliumi nöyryydestä, totuudellisuudesta ja armosta. Siis (1) nöyryydestä, (2) totuudellisuudesta ja (3) armosta.

NÖYRYYDESTÄ

Jeesuksen esimerkin kaksi ihmistä, fariseus ja publikaani edustivat 2000 vuotta sitten käytännössä toistensa vastakohtia.

Ihmisyryhmänä fariseukset olivat arvostettuja uskonoppineita, jotka keskittivät elämänsä tarkalle sääntöjen noudattamiselle ja mahdollisimman puhtaalle elämälle. Publikaanit puolestaan olivat halveksittuja ja kierona pidettyjä tullimiehiä tai veronkantajia – siis Rooman miehittäjävallan edustajia, jotka paitsi edustivat riistäjää myös ennen kaikkea vetivät härskisti välistä rahaa. Heitä pidettiin epäluotettavina ja moraalittomina.

Olemme kuulleet tämän evankeliumin paikan niin monta kertaa, että meillä on valmiiksi ennakkokäsitys siitä, kuka on kertomuksen hyvä ja paha. Mutta pysähdytään hetkeksi.

Fariseus ei pelkästään pitänyt itseään muita ihmisiä parempana.

Hän myös ajan mittareilla mitattuna oli. Hän oli porukan kirkasotsaisin kaveri. Hän oli vallitsevan moraalin noudattaja.

Tarkasti. Hän oli hurskas mies.

Hän nautti sekä ehdottomasta hyvydestään että suhteellisesta hyvydestään – hän itse tiesi noudattavansa sääntöjä tarkasti, mutta nautti vielä omasta tarkkuudestaan kun huomasi toisen ihmisen epäonnistumisen – oma hyvyys tuntui vielä paremmalta kun sen suhteutti publikaanin hyvyden puutteeseen. Hän oli se, jolle kesäpäivän jäätelö puistossa maistuu paremmalle kun samalla katsoo jotain jolla sitä jäätelöä ei ole.

Kertomus kääntää Jeesuksen tyylillä roolit vastakkain. Jeesus ei vastusta fariseuksen pyhyyttä vaan fariseuksen tekopyhyyttä. Kultaisuus on ulkokultaisuutta. Kertomuksen fariseus ei tarvitse Jumalaa, koska luulee olevansa Jumala itse.

Nöyryys on tälle maailmalle vierasta. Jumaluskon perusta on ajatus siitä, että minä ihmisenä en tajua kaikkea, en pärjää kaikessa, en osaa kaikkea ja siksi tarvitsen Jumalaa. Jotain joka on minun ulkopuolella.

Varmin tapa etäännyä Jumalasta on uskonnollinen ylpeys – silloin menee sekaisin se puhutaanko Jeesuksesta vai ollaanko jeesuksia. Uskonnollisesti ylpeä ei tarvitse enää Jumalaa, koska on jo valmiiksi niin pyhä.

Ylpeyden vastalääke on nöyryys. Nöyryys sisältää aina kiitollisuuden. Ja kiitollinen ei voi olla itselleen – kiitollisuus sisältää aina toisen. Tekopyhä on ylpeänä ollessaan ylpeä itsestään. Mutta nöyrän ihmisen kiitollisuus ja aito ilo onnistumisten keskellä sisältää aina kiitollisuuden siitä, että onnistumiset ovat lahjaomaisuutta.

Edesmenneen Juice Leskisen kerrotaan usein päätyneen kovan evankelioinnin kohteeksi. Raamatusta ja uskosta kiinnostunut mies, joka lauluissaan käsitteli usein hengellisiä kysymyksiä veti puoleensa katujen evankelistoja. Kerrotaan, että eräs julistaja huusi tempaantuneesti ja huolissaan Juicelle, että etkö sinä kuule, mitä Jumala puhuu sinulle. Johon Juice vastasi, että siirry sinä vähän sivuun niin kuuluu paremmin.

Kyllähän me kaikki saamme tästä kiinni. Välillä me kristityt puhumme Kristuksesta niin, että aivan varmasti taivaassa on korvat punaisena. Suljemme omalla puheellamme kuulijan korvat ja sydämen.

Joka itsensä korottaa se alennetaan ja joka itsensä alentaa se korotetaan. Näin se Jeesus meitä opettaa. Ylpeys käy lankeemuksen edellä.

TOTUUDESTA

Tämä evankeliumi on paitsi evankeliumi nöyryydestä myös evankeliumi totuudesta.

Fariseus yrittää valehdella Jumalalle – tai ainakin syyllistyy itsepetokseen, näkee itsensä täydellisenä.

Oletteko koskaan ajatelleet, miten nopeasti me olemme valmiit nimeämään tämän ajan tai lähipiirimme fariseuksen? Me olemme hyvin nopeasti valmiit löytämään hänet tai heidät ja sanomaan sen ääneen. Ja oletteko koskaan ajatelleet, kuinka helppoa onkaan ilmoittautua publikaaniksi?

Eikö ole ihmeellistä – itsensä tunnistaa kyllä siitä varovaisesta ja pienestä uskosta ja naapurin taas siitä ärsyttävästä oikeassaolemisesta. Itse on pienen ja vähän aran uskon edustaja, oman elämän pikkupublikaani ja ympärillä kuhisee fariseuksia?

Kuinka usein me rukoilemme – kiitos Jeesus, että en ole niinkuin tuo fariseus? Kiitos Jeesus siitä, että minä osaan olla ajassa enkä roiku vanhoissa tavoissa. Kiitos Jeesus siitä, että minä rakastan lähimmäisiä ja olen kiinnostunut toisten ihmisarvosta toisin kuin nuo toiset. Kiitos Jeesus siitä, että minun uskoni on nykyaikaista ja raikasta toisin kuin tuon tunkkaisen porukan jutut.

Emmekö me löydä fariseuksen itsestämme aivan uudesta näkökulmasta?

Tässä parin sadan metrin päässä jakaa Heikki Hursti ruokaa nälkäisille viikoittain. Kun jono oli tuhansien mittainen ja tuntui, että apua käytetään väärin viemällä ruokaa rajojen ulos myytäväksi, päätti Heikki alkaa kysyä Kela-korttia ruuan saajilta. Siis siksi, että ruokaa olisi riittänyt nälkiintyneille, siksi, että ruoka ei olisi mennyt uudelleen myyntiin tai johonkin muuhun väärinkäyttöön.

Muistan kun itse sain tästä tiedon. Ajattelin heti, että tuohan on hirveä virhe. Muistan monien muiden itseään tiedostavana pitävien porukoiden kanssa ajatelleeni, että kuinka se Heikki nyt noin tekee, eikös tuo ole vähän syrjivää.

Kysymys kuuluu, kuinka monta kertaa minä olen ollut seisomassa soppaa tai leipää jakamassa Helsinginkadulla. En kertaakaan. Ja Hursti on toisessa sukupolvessa uhrannut koko elämänsä köyhien ja nälkiintyneiden auttamiseen.

Mutta minä ajattelin, että kyllähän se rasistilta kuulostaa. Eikö ole härskiä?

Jeesus hakee evankeliumissa totuudellisuutta. Totuudellisuutta siitä, että paraskaan fariseus ei pysty noudattamaan Jumalan edellyttämää moraalia – jokainen tekee rikkomuksia ja tarvitsee Jumalan armahdusta. Ja toisaalta Jeesus hakee totuudellisuutta siinä, että jokaisesta ihmisestä löytyy sisäinen fariseus – hänestäkin, joka kaikkein kovimmalla äänellä ilmoittautuu publikaaniksi.

Mutta mitä jos jäämmekin kiinni esittämisestä, valheellisuudesta?

Eikö ole kauheaa kuunnella nykyajan fariseuksen tekopublikaaniksi muuttumista?

Kyllä me tiedämme, miltä kuulostaa kun ulkokultainen ihminen ensin luettelee kaikki mahdolliset synnit ja turmelukset, mihin maailma on menossa ja vastaa sitten, että ”niin kaikkihan me

olemme syntisiä”. Että kaikkihan me olemme syntisiä, minä vaan tässä listaan nämä muiden synnit.

Lause ”kaikkihan me syntisiä ollaan” ei kuulosta todelta, jos ensin on luetellut kaikkien muiden synnit, jotka eivät koske itseään.

Jeesus ”puhuu muutamille, jotka olivat varmoja omasta vanhurskaudestaan, mutta väheksyivät muita”. Nöyryydestä ja totuudellisuudesta seuraa pieni terve epävarmuus omasta erinomaisuudesta.

Joka itsensä korottaa se alennetaan ja joka itsensä alentaa se korotetaan. Näin se Jeesus meitä opettaa. Ylpeys käy lankeemuksen edellä.

ARMOSTA

Tänään olemme siis kuulleet evankeliumia nöyryydestä ja evankeliumia totuudesta. Tänäänkin viimeisenä seisoo armo. Viime kädessä tämäkin evankeliumi on sananmukaisesti evankeliumi – julistus armosta.

Ihmisen pelastus ei ole kiinni ihmisen nöyryydestä.

Eihän siitä mitään tule, jos joutuisi koko ajan miettimään, onko riittävän nöyrä? Ja onko nöyrä oikein aidosti vai vähän kaupankäynnin hengessä?

Ihmisen pelastus ei ole kiinni ihmisen totuudellisuudesta.

Eihän siitä mitään tule, jos joutuisi koko ajan miettimään, olenko minä nyt riittävän totuudellinen itselleni? Onko minulla nyt kirkas kuva itsestäni?

Pelastus on kiinni Jumalan armollisuudesta.

Jumala vastaa tarpeeseen ja tekopyhällä sitä tarvetta ei ole.

Jumalan eteen ei pidä mennä viemään lahjoja. Vaan Jumalan eteen pitää mennä hakemaan lahjoja. Ei siis täysin käsin vaan tyhjin käsin. Meidän tehtävä ei ole katsoa itseemme, eikä naapuriin vaan Kristukseen. Ja uskoa vastaavasti siihen, että meitä katsotaan Kristuksen ristin läpi. Me saamme mennä tyhjin käsin.

Ja nyt haluan painottaa – en puhu mistään liturgisesta tyhjin käsin menemisestä. Vaan siitä elämäntilanteesta, missä Sinä juuri olet. Jumala on kiinnostunut sinusta juuri siksi, että olet kenties

epäonnistunut rakkaudessa, perheessä, taloudessa, terveydessä – tai juuri siksi, että olet aina epäonnistunut huomaamaan omaa keskeneräisyyttäsi, jatkuvaa oikeassaolemisen tarvettasi ja olet yhä uudestaan ja uudestaan luullut itsestäsi liikaa.

Äläkä ole huolissasi siitä, että olet muistanut Jumalan vaan hädän hetkellä tai viimeisellä viivalla. Juuri siksi Jumala on olemassa.

Raamatun lupaukset on kuitenkin tarkoitettu meille kaikille.

Eräs tuttu sanoi, että Suomen maanviljelyksen tulevaisuus olisi varmistettu, jos vaan löytyisi joka maatilalle kunnon kristitty, koska he osaavat erotella jyvät ja akanoista nopeammin kuin mikään.

Tämä evankeliumi muistuttaa meitä siitä, että meillä ei ole oikeutta eikä kykyä erotella jyviä akanoista. Sen tekee Jumala.

LOPETUS

Epätoivoinen publikaani oli kuitenkin tullut temppeliin. Onko Kallion kirkko paikka, johon meidän aikamme publikaanit voivat tulla? Onko täällä ovet auki?

Tehkäämme yhä uudestaan kaikkemme, että tämänkin talon ovet olisivat auki – aivan konkreettisesti mutta myös meidän kasvojemme kautta aivan jokaiselle.

Tehkäämme yhä uudestaan kaikkemme, että etäisempikin kulkija kokisi, että tämä on se paikka, missä synnit saa anteeksi.

Tehkäämme yhä uudestaan kaikkemme, että jokainen sisääntulija kokisi, että tämä on se paikka, jossa tulisi aito tunne siitä että jokaisen ihmisarvo on luovuttamattomasti kunnioitettu.

Ja jos emme tähän tekemiseen pysty – olkaamme varmoja, että silloinkin Jumala meitä pitää ominaan.